

Blauwe bremraap *Orobanche purpurea*

Blijkbaar was 2009 een goed jaar voor deze soort. In de bermen van villawijk De Zuid telde JvD 176 ex. (blok 30-16-35) en in de berm van de N206 bij Leeuwenhorst (blok 30-17-24) trof Bep van Geldermalsen 8 ex. aan. Behalve in de bermen van De Zuid, blijkt deze soort daar ook in particuliere tuinen voor te komen, zoals bij de fam. Kuulkers aan de Atjehweg.

Kluwenklokje *Campanula glomerata*

In het Middengebied bij het hockeyveld (blok 30-17-31) trof JvD op 4 juni 2009 3 ex in bloei aan. Wellicht meegekomen met de grond van de hier opgeworpen aarden wal.

Absintalsum *Alsem absinthium*

Op 3 oktober 2009 vond MdG een fors exemplaar in de wijk Boechorst (blok 30-17-32). Op 8 oktober 2009 trof JvD een ex. aan op bedrijventerrein 's-Gravendijk (blok 30-26-15).

Alsemambrosia *Ambrosia artemisiifolia*

Deze soort neemt overal toe op ruderaal terreinen. MdG trof deze soort aan in de wijk Boechorst (op 3 oktober 2009 in blok 30-17-32 en op 6 oktober in blok 30-17-42) en aan de Boerenburgerweg (8 augustus 2009 in blok 30-17-31). Op 17 juli zag JvD een forse plant langs de Gravendamseweg (blok 30-17-35).

Zandambrosia *Ambrosia psilostachya*

Op 4 juli 2008 trof MdG deze soort aan langs de Zwarteweg (blok 30-17-51).

Zomerfijnstraal *Erigeron annuus*

Op 27 juni 2009 vond MdG in 't Heen deze fijnstraal (blok 30-26-25).

Gingelikruid *Guizotia abyssinica*

Van deze laatbloeiende soort vond MdG op 27 oktober 2009 een fors exemplaar van wel één meter hoogte op het terrein van Rustoord in Lisse (blok 30-18-13).

Dubbelkelk *Picris echioides*

In augustus 2008 vond JvD een forse pol langs de Leeweg ter hoogte van de Vogelsloot (blok 30-17-33). Deze zuidelijke soort is alleen in Zeeuws-Vlaanderen algemeen.

Canadese guldenroede *Solidago canadensis*

Op 9 september 2009 trof MdG deze veel op de Late guldenroede lijkende soort aan op een sportterrein aan de Van der Endelaan in Hillegom (blok 24-58-25).

Waterkruiskruid *Senecio aquatica*

Op 15 juli 2009 vond JvD honderden planten langs de Maandagse Wetering bij Kloosterschuur (blok 30-17-52). In ons gebied was maar één groeiplaats bekend: een slootkant bij De Krom, zo'n 500 m van de nieuwe vindplaats verwijderd.

Oud Nieuws

Kees Verweij.

In de bundel jaarverslagen van de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels over de jaren 1898 – 1923 trof ik een aardig artikel aan van de welbekende Jan Strijbos, die bijna 90 jaar geleden onderzoek heeft gedaan naar het voorkomen van de Griel, ondermeer in de Amsterdamse Waterleidingduinen ten noorden van Noordwijk.

Grielen zijn al lang niet meer in Nederland te vinden en wil men nog een redelijke kans hebben om Grielen te zien te krijgen, dan moeten we tegenwoordig naar Zuid-Frankrijk of Spanje. Een enkele maal worden ze nog in Nederland gezien, maar dan worden ze betiteld als “dwaalgast”.

Je kunt je nauwelijks voorstellen, dat er in de twintiger jaren van de vorige eeuw nog bijna 20 paren in de Amsterdamse Waterleidingduinen broedden.

De Griel, in grootte ongeveer te vergelijken met een Wulp, stond, zeker vroeger, bekend als een geheimzinnige, wat teruggetrokken vogel, die zich moeilijk liet observeren. Hij bezat ook een onopvallend verenkleed, waarmee hij zich goed in het veld kon verstoppen.

Na de Tweede Wereldoorlog is het snel bergafwaarts gegaan met de Griel, totdat hij tegen het einde van de vijftiger jaren geheel uit Nederland verdween.

Een aardige beschrijving van de Griel in de Amsterdamse Waterleidingduinen vinden we in het boekje van H. Hulbos, getiteld "Het wonderle leven in onze duinen", dat in 1961 bij Uitgeverij Elsevier verscheen. De heer Hulbos heeft het verdwijnen van de Griel van nabij meegemaakt en over de oorzaken hiervan geeft hij het volgende weer: "Het noodlot, dat zich aan de in ons land broedende Grielen schijnt te voltrekken, is vrijwel zeker gelegen in het feit, dat zij niet in een streng bewaakt, maar in een voor ieder toegankelijk gebied broeden. Het is een vogel, die op rust en eenzaamheid gesteld is. Deze worden hem hier nog wel geboden, maar niet gelaten! En hierin schuilt waarschijnlijk de belangrijkste oorzaak van de achteruitgang. Hoe geringer hun aantal werd, hoe hardnekkiger men naar de laatste legsels speurde. Hierdoor wordt de Griel veel te vaak en te ingrijpend gestoord en dat is iets wat hij moeilijk kan verdragen".

Zo zie je maar, dat de gevaren van het "vogelspotten" niet slechts van deze tijd zijn, maar dat men ook vroeger zich aan overmatige verstoring te buiten ging, ten koste van ondermeer deze boeiende en interessante vogel. Er zullen ongetwijfeld ook andere oorzaken hebben meegespeeld, maar een al te opdringerige belangstelling zal daartoe zeker hebben bijgedragen.

Niettemin laat ik hier het verslag van Jan Strijbos over de Griel in onze omgeving met plezier volgen.

Waarnemingen over den Griel.

DOOR
JAN P. STRIJBOS.

DE GRIELEN „DWARS DOOR EEN CRICKET-match“) van THYSSE zaten me dwars. Jaren liep ik nu al in de duinen, zocht overal naar grielen, keek m'n oogen uit, zag honderderlei andere aardige en aantrekkelijke dingen, maar van grielen bleef ik gespeend. Of we nu de Bloemendaalsche duinen afsjouwden van af de „Groote Olmen" tot achter Westerveld, kris en kras, of we nu snuffelden in de uitgestrekte duinen achter Vogelenzang of de duinen van Wassenaar, Bergen en Schoorl aan een uitgebreid en nauwkeurig onderzoek onderwerpen, de griel, die geheimzinnige duinvogel, was en bleef onvindbaar. Totdat we op een goeden dag, het was werkelijk een „goede dag", zeer onverwachts kennis met hem maakten. Dat was in de Berger duinen. We hadden een paar uurtjes in den ochtend genoten van de schitterende reigerkolonie aan het eind van de Sparrenlaan. Een buitenman kwam bij ons zitten en maakte een praatje. We vroegen hem natuurlijk naar de reigers en hoe lang die kolonie al bestond, of er veel op de dieren geschoten werd, of de kolonie vooruit ging en nog heel wat meer. Nu, de man bleek nog al op te hebben met onze nieuwsgierigheid en hierdoor aangespoord vroeg ik „Kent U grielen?" Hij bedacht zich zwaar en keek alsof hij zich heel vaag iets herinnerde, maar antwoordde dan: „Neie, Grielen, neie; die is zeker pas hier komen wonen". De achting voor z'n ornithologische kennis kreeg, zooals begrijpelijk is, een gevoeligen knauw. We stapten op en nog geen twee honderd meter verder vloog er een vrij groote geelachtige vogel voor onze voeten op. Geen lange kromme sabelsnavel, dat zagen wij direct, een witte band over de vleugels; we

¹⁾ Zie „In de duinen" van HEIMANS en THYSSE.

131

keken elkaar aan, ja, nu riep hij ook. Onmiskkenbaar, dat was een griel. We hadden een griel gezien, een echten griel. We klopten elkaar op den schouder en vonden, dat we toch zulke geluksvogels waren; we werden uitermate vriendschappelijk, „wil ik jou rugzak nu eens overnemen?" klonk het. „Welnee kerel, ik draag hem pas" en den geheelen verderen dag bleef die gelukkige stemming.

Na dezen gedenkwaardigen Maartmorgen zie ik hem gedurende de zomermaanden bijna dagelijks en toch heeft de griel voor mij altijd nog een groote en bijzondere bekooring. Is hij dan zoo'n bijzondere vogel? Ja, wis en zeker. Het is de mooiste, de geheimzinnigste en prettigste duinvogel, dien ik ken. Een typische figuur van het blonde duin, een sluipende, mystieke renvogel, met het warm geel van stuifzand in de tint van z'n veeren, het fijne geelgroen van jonge balsempopelblaadjes in de kleur van z'n snelle rappe pooten. Zooals de bonte kraai past tusschen de rijpende bessen van den duindoorn, de wulp bij de lange wuivende helm en de silhouetten van de zacht glooiende heuvelruggen, de spotvogel in den bloeienden vlier, en de teere fitis harmonieert met de ijle neerhangende twijgjes van den witten berk, zoo behoort de griel bij het woeste duin met z'n warrige groei van de uitgestrekte duindoorn-hellingen, de stuifgaten met de kromgewaaide lage balsempopels, die wildernis van zand en duindoorn, kruipwilg en balsempopeltjes. Ja, vooral balsempopels, daar schijnt hij verzot op te zijn; zonder die popels lijkt geen grielenleven volmaakt. Een grielenplekje in de Berger duinen ontdekten we niet door de vogels zelf, maar door de aardige popels; dat was grielenterrein, dat voelde je meteen, dat was precies zooals daar bij de Vogelenzangsche duinen, waar meer grielen huizen dan eksters of wulpen.

Zoo tegen de laatste weken van Maart begin ik naar ze uit te zien; dan pleeg ik naar m'n grielenplekjes te gaan en als ik dan op een goeden avond thuiskom, ziet m'n vrouw aan het krullen van m'n neus, dat ze weer terug zijn. Dan ben ik in m'n sas, ook al, wanneer ik alleen maar hun sporen in het zand ontdekte. Want die zijn ook al bijzonder. Ze zijn als het ware de sleutel, die toegang geeft tot veel intiem vogellevens. In de eerstvolgende weken krijg ik het dan druk; elken avond de duinen in, de heuvels over, de dalen door, de vlakten

doorkruist, op zoek naar hun voetsporen. En men heeft zich niet te vergissen, want hun voetindrukken zijn niet te verwarren met die van andere steltloopers. Hij leeft op een kleinen voet, een echt gedistingeerd pootje, drie dikke teenen naar voren, de middelste het langst, de buitenteen bijna de helft kleiner. Vooral goed uitgekeken op de kale hellingen en stuifplekken en elken dag vinden we meer sporen.

In de eerste weken na hun aankomst blijven ze meestal nog in kleine troepjes rondwalen. In dezen tijd kan het gebeuren, dat men bij het komen over een heuvelruggetje plots vier of vijf grielen tegelijk ziet opvliegen. Dat is echter altijd een buitenkansje.

Eerst een langen aanloop in snellen ren, dan op de wieken laag over den grond, elke plooi in het terrein volgend, vliegen ze voort, om direct wanneer ze door een volgende helling aan het oog onttrokken worden, neer te strijken.

Onder het vliegen strekt hij z'n groene pooten naar achteren, den vrij dikken kop met den korten stevigen snavel recht vooruit. Op de vleugels ontdekt men veel wit van dekveeren en kleine slagpennen, die een sterk sprekenden witten band formeeren. Vooral die korte snavel en de witte band over den vleugel zijn goede herkenningsteekenen.

Hoe meer men den griel leert kennen, hoe minder houvast men meent te krijgen aan z'n gedragingen. Bij elke ontmoeting doet men weer andere ervaringen op, geen twee maal gedraagt de vogel zich onder dezelfde omstandigheden gelijk; telkens laat hij weer een ander aspect zien van z'n geheimzinnig intiem leven. Ik heb daar al genoeg leergeld voor moeten betalen. M'n vriend WIGMAN liet ik eens een verre reis maken en ondanks een heelen dag dwalen, snuffelen en speuren konden we hem slechts gedurende eenige seconden één enkelen griel laten zien en dan nog onder ongunstige belichting en op zeker tweehonderd meter afstand. En een paar Amsterdamsche dames, wien ik vol overmoed verteld had van den grielenroep, moesten een heelen Meinacht met ons door de duinen rondstropelen, zonder ook maar even z'n schrillen schreeuw gehoord te hebben. En den avond daarop hoorde en zag ik twee grielen, die volle vijf kwartier aan één stuk stonden te roepen.

Tegen midden April hebben zich de kleine troepjes opgelost

in het zand liggen, het vinden van een nest toch nog groote moeilijkheden oplevert. Het verschil in vorm, kleur en teekening der eieren helpt daar niet weinig aan mee, maar het komt wel hoofdzakelijk, doordat de vogels een teruggetrokken en geheimzinnig leven leiden, eigenlijk meer nacht- dan wel dagvogels zijn, en zoo weinig vliegen. Wanneer men zoo'n heelen zomer met de grielen is opgetrokken, krijgt men den indruk, dat ze meer K.M. te voet afleggen, dan wel op de vleugels. Slechts noode gaat hij er vliegend vandoor, meestal is het een sluipend wegloopen. Zonder om te kijken en zeer snel, met kop en rug in een horizontale lijn gestrekt, sluipt hij tusschen de duindoorns weg, om, zodra hij meent buiten gevaar te zijn, zich neer te drukken. Hij is er ook in het geheel niet afkeerig van te verdwijnen onder de donkere sparren, in een dicht berkenboschje met veel ondergroei van liguster, of zich terug te trekken in het haast ondoordringbaar eiken-hakhout. Bij de pogingen de eieren te ontdekken, heeft men dan ook maar zeer weinig leiddraad en richtsnoer aan den vogel zelf. Hij komt niet, zooals grutto of scholekster, boven uw hoofd om te zeggen dat ge „warm” zijt. Hij laat z'n eieren de eieren, onttrekt zich aan uw oog en ge kunt er zeker van zijn, dat hij van onder een duindoorn of over een heuvelricheltje doodstil uw doen en laten gadeslaat.

Des te grooter is de voldoening, wanneer men na veel vruchteloos gesluisp, gezocht en geploeter, eindelijk voor de 2 eieren staat.

Van een eigenlijk nest is geen sprake. Het is niet meer dan een ondiep kuiltje, zonder nestbekleding, maar heel vaak „versierd” met „rabbitdroppings”. Meermalen zagen we, dat de broedende grielen met deze „doux souvenirs” als het ware jongleerden. Ze pakken zoo'n konijnspilletje op, spelenderwijs, laten het weer vallen, en nog eens weer; eenige malen meenen we gezien te hebben, dat ze dan het dingetje doorslikken.

De eieren worden gevonden in het laatst van April of in de eerste dagen van Mei. Dat is dan zoo de tijd, dat de wiekwaal weer z'n zoete fluit van uit de berken laat hooren, de tortel weergekeerd is en men boven uit de stad de eerste gierzwaluwen ontwaart. In 1911 vonden we op 10 April een grielen-nest met één ei. Dat is onze vroegste datum.

in paren en dan vindt men op hun lievelingsplekjes de ondiepe kuiltjes in het zand. De doornsluiper is daar een meester in. Overal verspreid in het rulle zand, meestal aan den voet van een klein popeltje, duindoornstruik, bij een paar doode boomtakken, maar ook vaak op kale zandige plekken boven op een topje, vindt men hun gedraaide pseudo-broedkuiltjes. Ze lijken wel wat op de kuiltjes, welke de scholekster pleegt te maken, maar ze zijn veel kleiner en lang zoo diep niet. De jachtopziensers noemen dergelijke kuiltjes „schraveltjes”. Ook moet men letten op kleine veertjes van borst, vleugel of stuit, welke heel vaak gevonden worden in de buurt van het nest. Een grielenveertje is, onverschillig of het een boven- of ondervleugeldekeer, een slag- of stuurpen is, onmiddellijk als van een griel te herkennen.¹⁾

De griel is zeer gehecht aan zijn terrein; jaar in jaar uit treft men de paren in hun bepaald rayon; de eieren vinden we, zowel in de Vogelzangsche als in de Berger duinen, in de nabijheid van de oude plekjes van vorige jaren. Nu al vier jaren achtereenvolgende ontdekte ik de eieren van een Vogelzangsch griel in precies hetzelfde kuiltje, zelfs in de teekening der eieren meende ik denzelfden vogel te herkennen. En dit is niet onmogelijk, ja zeer aannemelijk. Wanneer het nest verstoord wordt of de eieren uitgehaald worden, zoeken ze een ander plekje in de nabijheid en maken een nieuw broedsel, en indien dit wederom verstoord wordt, probeeren ze het nog een derde en zelfs een vierde maal.

Een volledig legsel bestaat uit slechts twee eieren. Legsels, uit drie eieren bestaande, schijnen tot de zeldzame uitzonderingen te behooren.²⁾ Het zijn mooie groote eieren, iets kleiner dan die van den scholekster; de kleur der schaaloppervlakte is zandkleurig, soms iets groen of olijachtig-geel, terwijl de vlekken donkerbruin zijn. Heel vaak met aardige donkere haaltjes en lijntjes; onderliggende vlekjes schijnen aschgrauw door.

Merkwaardig is het, dat, terwijl de eieren open en bloot

¹⁾ In Dr. P. G. BUKKERS' „Onze gevederde vrienden” vindt men op Blz. 2, No. 167, een goede afbeelding van verschillende grielenveertjes.

²⁾ De heer A. A. VAN PRILT LECHNER maakt in „Oologia Neerlandica” melding van een drie-legsel, 15-V-'10 in Westpreussen gevonden. — In „A Practical Handbook of British Birds” vindt men vermeld: „Eggs — normally 2, but 3 occasionally recorded; 4 probably laid by two hens.” — Ook REY maakt gewag van een drie-legsel.

Het broeden geschiedt door beide vogels; trouw lossen ze elkaar af en hierin is een zekere regelmaat.

Wanneer we gedurende een halven dag vanuit een goede schuilplaats en met den kijker gewapend, de broedende vogels gadeslaan, dan treft ons die trouwe huwelijksband. Als het vrouwtje broedt, dan heeft het mannetje z'n uitkijkpost in de onmiddellijke nabijheid van het nest betrokken.

Meestal zittend, steunend op het geheele loopbeen, en op dezelfde wijze als de scholeksters plegen te zitten, houdt hij uiterst waakzaam en trouw de wacht. Vooral hun gehoor is goed ontwikkeld en buitengewoon scherp. Op elk geluid reageeren ze, niets ontgaat hun aandacht. Wanneer ik op een afstand van pl.m. 20 M. in mijn schuiltentje een blaadje omsloeg van het notitieboekje, ontging het zachte ritselen den broedenden vogel niet. Toen op een warmen Mei-ochtend het broedend wijfje, overmand door warmte en slaap, was ingedommeld, en een scholekster of wulp in de verte begon te roepen, was het direct weer klaar wakker, recht op gezeten en vol aandacht. Toch is de griel volstrekt niet schuwer dan een wulp of reiger. Wel is hij voorzichtig, wantrouwend en zeer geslepen. Alles geschiedt in het verborgen; ze houden er niet van, zooals scholekster, kievit of grutto, om aan den weg te timmeren.

Een echte woestijnmanier van den griel is z'n gewoonte, om zich languit in het warme zand te zonnen. Ze liggen dan vaak uren lang met den kop plat tegen den grond gedrukt, de prachtige gele snavel open. Dat is het recht van de luiheid. Zoo'n languit neergedrukte vogel wordt op den bleeken zandbodem zoo goed als onzichtbaar.

Een ongekend genot is het den griel te midden van z'n heiligdom en op korten afstand te mogen bekijken. Een schitterende vogel is het, mooi van lijn en proportie, fijn van kleur, edel van houding. Ziet hoe soepel de spits toeloopende veertjes van rug en vleugel elkaar dekken en wat een subtiële klaarheid in het oog met de groote gele iris. Soms even met een uitdrukking van koele wreedheid, zooals we dat wel in het oog van den blauwen reiger of van de zilvermeeuw ontdekken. Dat zag ik mooi, toen een robbedoes van een konijn in pijlsnelle vaart langs m'n broedenden griel stoomde. Met een razend-vluggen snavelstoot in de richting van het wegsnellend konijn

gaf hij, als teeken van diepe verontwaardiging, uiting aan z'n gestoorde gemoedsrust. — Hoe mooi is de lichtgele oogstreep gewelfd en treffend is ook de buiging van den schedel; maar weinig vogels hebben zoo'n intelligent en gewelfd hoog voorhoofd. Op de foto is dat goed te zien.

Wanneer we de vogels van zeer nabij bij elkaar zien, kunnen we meestal wel het mannetje van het wijfje onderscheiden. De streep boven en onder het oog is bij het mannetje wat meer sprekend en ook lichter. Voor de rest is er bij de vogels in het veld geen verschil in de beide sexen te ontdekken.

Hun roep hoort men meest op warme avonden en in zwoele nachten. Maar ook overdag kan men ze hooren. Voordat hij overgaat tot z'n eigenlijk „grie-iel“-geroep, hoort men meestal een hoog en ietwat bibberend en hinnekend „hihi-hi, hihi-hi“, de derde lettergreep langer dan de eerste twee. Dan wordt het een schrill en snepend „grie-iel“, met het „iel“ zeer lang aangehouden, om ten slotte te eindigen in een klagend en sleepend „griël“. Als ze gevaar voor hun jongen duchten, laten ze ook wel een smeekend „lu-lu“ of „lie“ hooren. Bij het aflossen hoorde ik ze vaak aardige en zachte geluidjes maken. Zooiets van „korr-lu“ en dan lijkt dat wel iets op den naam „scharluup“. Maar beter z'n roep vertolkend en meergeëigend acht ik den naam „griël“. De jachtopziener noemen hem „doornsluiper“ en dat is een zeer goede naam, een naam die den vogel volkomen typeert.

Een paar malen bleef ik ook gedurende den nacht in mijn schuiltentje. De vogel zat dan aan één stuk op zijn eieren; van aflossen zag ik dan niets. Maar in den ochtend verliet de broedende griël plotseling, en zonder vóórbewegingen gemaakt te hebben, z'n nest, zonder nochtans z'n eieren geheel uit het oog te verliezen. Ze verpoozen zich dan wat, strekken hun vleugels uit, één voor één, halen hun teenen door den binnenkant van de wijduitgespreide vleugels, vliegen een eindje en zorgen voor het inwendige.

Het is mij niet gelukt iets te zien van het voeren van den broedenden vogel door den ander. Wat eten ze? Als men ze ziet azen op zoo'n kale stuifplek, lijkt het, alsof ze zand eten. In de boeken staat, dat ze zich voeden met slakken, aardwormen, kevers, sprinkhanen en muizen. Van een broedenden vogel zag ik, hoe hij een zwevende mug vol aandacht volgde; toen

In de tweede helft van Augustus worden er weer troepjes gevormd. Op 19 Augustus 1922 zagen we achter de Vogelengangsche duinen negen grielen bij elkaar en een jachtopziener achter „de Franschman“ vertelde ons, dat hij in den herfst eens een 40-tal van deze vogels in het duin gezien had.

Tegen midden October zijn de meeste grielen verdwenen; omstreeks 25 November 1921 zag de jachtopziener JANSEN er nog twee in het Zwartevelde.¹⁾

Hoe sterk is de Nederlandsche grielenbevolking? Ondanks vele pogingen is het me niet mogen gelukken hieromtrent, buiten de duinstreek, nauwkeurige en betrouwbare gegevens te verzamelen. In „Avifauna Neerlandica“ wordt gezegd: „Broedt in kleinen getale in de duinen van Noord- en Zuid-Holland en wellicht thans nog op de duinachtige heidevelden bij Oirschot in Noord-Brabant“.

Het is niet geheel onmogelijk, dat in de laatstgenoemde streek nog grielen voorkomen. Tijdens de mobilisatie heb ik gedurende een paar jaren de Brabantsche heidevelden doorkruist en afgezocht, ook die bij Oirschot, 's nachts urenlang, en, terwijl we op wacht stonden, geluisterd naar alle mogelijke vogelgeluiden. Maar nooit mocht de grielenschreeuw mij de lange wachtturen verkorten. En een Vogelengangsche jachtopziener, die als het ware tusschen de grielen woont en ze door en door kent, heeft tijdens z'n inkwartiering in Oirschot en omliggende plaatsjes, nooit iets van den griel daar mogen bespeuren. Van de andere heidevelden of heistrecken in ons land is me niets omtrent het voorkomen van den griel bekend. Dat ze zouden broeden op Schouwen, de Beer aan den Hoek van Holland, in de duinen van het Zwanenwater of op de Waddeneilanden, is niet geheel uitgesloten, maar de kans is zeer gering. Van Texel komen zoo nu en dan min of meer vage berichten. De heer G. A. BROUWER deelt in Ardea, Jaargang XI, Aflevering 2-3, mede: „In het Vlielandsch duin stootte ik 15-18 Juli 1920 elken dag op dezelfde plaats een griel op“.

Van de duinstreek tusschen Den Haag en Schoorl heb ik echter vollediger gegevens, welke ik hieronder laat volgen:

Duinen onder Wassenaar 2 à 3 paren.

1. „Avifauna Neerlandica“ vermeldt: „Soms in den winter December- en Januari-vogels in de collectie CROMMELIN“.

het insect onder het bereik kwam van den snavel, werd het met een snelle beweging gevangen.

Na 26-28 dagen broedens komen de prachtige geel-grijze jongen. Plekje voor plekje onberispelijk nagebootst, lijken ze volkomen op den zandbodem, waarop ze zich stijf neerdrücken. Hun oogen houden ze stijf dicht, alsof ze weten dat hun glinsterende en vrij donkere kijkers te veel zouden contrasteeren met de omgeving. Wanneer men doodstil bij de jongen neerknielt, duurt het meer dan een kwartier, voordat ze heel voorzichtig hun oogen openen, om dan beide tegelijk, als op een afgesproken teeken, op te staan en weg te loopen. Meestal vindt men ze tegen elkaar, de kopjes denzelfden kant uit, en niet zooals bij de jonge nachtzwaluwen, kop aan staart.

Het is me gebleken, dat de grielenierers, wanneer de vogels dikwijls gestoord werden tijdens het broeden, of wanneer hun nest in de nabijheid lag van menschelijke woningen of menschelijk bedrijf, langeren broedduur noodig hadden. In drie gevallen constateerde ik een broedtijd van 29 dagen.

Nabroedsels vindt men nog wel eens in Juni en Juli, zelfs nog wel in Augustus. Op 13 Augustus 1922¹⁾ vonden we een nest met 2 eieren, welke aangepikt waren. Het regende toen den geheelen dag aan één stuk, en den volgenden dag 's avonds vonden we de beide jongen dood. Den ouden griel stootten wij bij de twee vogelkijkes op en hij vloog akelig schreeuwend weg, wat voor ons een bewijs was van een hechten en innigen familieband.

Dat bleek ook reeds uit de wijze, waarop we een familie grielen door het duin zagen wandelen. Met dezelfde zachte geluidjes, welke we bij het aflossen hooren, leidden en lokten de ouders de kleine grieltjes, die zich meestal als zeer gehoorzame kinderen gedroegen. Zoodra een van de oude vogels ging zitten, kwamen de jongen en kropen dadelijk onder de borstveeren of onder de vleugels. Van het voeren der jongen zag ik tot nu toe zoo goed als niets. Totdat de jongen volkomen vliegvlug zijn, en mogelijk nog wel daarna ook, blijft de familie bij elkaar.

¹⁾ In de eerste week van September 1919 werd een nest met één ei aangetroffen in het Haasveld onder Noordwijkerhout. Het ei was toen aangepikt; het jong is goed en wel uitgelopen. Jammer genoeg ontbreekt de juiste datum.

De duinterreinen der Amsterdamsche Waterleiding¹⁾ 18 à 20 paren.
Duinen onder Bloemendaal en Velsen 2 à 3 paren.
Duinen onder Castricum en Heemskerk²⁾ (enkele paren?).
Duinen onder Bergen en Schoorl 4 à 5 paren.
Het totaal aantal voor de genoemde duinstreek zou dus pl.m. 30 paren bedragen en het overige deel van Nederland zal dit aantal waarschijnlijk slechts weinig kunnen verhoogen³⁾.

Nu de Nederlandsche Vereeniging tot Bescherming van Vogels pogingen in het werk stelt, de grielen van de Amsterdamsche Waterleidingsduinen te beschermen, is er kans, dat de grielenstand zich daar ter plaatse zal weten te handhaven, ja, zich mogelijk zal kunnen uitbreiden. Ik hoop het van harte!

BENTVELD, Dec. 1923.

¹⁾ In 1923 vond ik in deze duinen 13 nesten.

²⁾ In de laatste jaren werden er hier geen nesten meer gevonden; wel worden de vogels nog gezien. In 1910 ontving ik een legsel uit deze duinen.

³⁾ Voor mededeeling omtrent het voorkomen van den griel houd ik mij gaarne aanbevolen.